СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 11. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 19-го січня 1944. No. 11. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, January 19, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПОШИРЕННЯ СУСПІЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ПЛЯНАХ УРЯДУ

ВАШИНГТОН. — Пол В. МкНат зголосив у конгресі плян поширення суспільного забезпечення. Його пропозиція така: 1. Обняти пляном обезпечення на старість додатково 15 до 20 міліонів людей, що досі такого забезпечення не мають. Тут були би зараховані фармері й домашня служба. 2. Забезпека прав до „сошел секюриті" для тих, що перебувають у збройних силах. 3. Забезпечення проти втрати зарібку внаслідок неспосібности до праці. 4. Забезпечення видатків на лікарську або шпитальну поміч вчасі недуги. 5 Краєве забезпечення на випадок безробіття, на місце 51 різних стейтових забезпечень. У краєвому забезпеченню дісталиб забезпечення також ті особи, що досі на підставі стейтових законів його не дістають. — Внесок МекНата є згідний з пропозицією президента Рузвелта, заповідженою в одній із його прилюдних промов.

ВЕТЕРАНСЬКА ВІДПРАВА ДО $300.

ВАШИНГТОН. — Комісія правил в палаті репрезентантів згодилася, щоб повна палата подавала внески й дебатувала над пропозицією, щоб воякам, що переходять в нечинний стан, дати одноразову відправу від $100 до $300. Заки палата згодилася відверто дебатувати над цим пляном, конгресмен Дюї Шорт з Мізурі пригадав, що край бере на себе велитенські зобовязання ще вчасі війни, бо заки війна покінчиться яких 15 або 16 міліонів людей буде притягнених до воєнної служби.

Комісія правил поставила теж на деннім порядку внесок Комісії Закордонних Справ, щоб признати на фонд допомоги Обєднаних Держав, знаний під іменем ЮННРА, один відсоток від загального федерального доходу Злучених Держав.

УРЯД МОЖЕ ЗАТРИМАТИ КОПАЛЬНІ ВУГІЛЛЯ НА ЧАС ВІЙНИ.

ВАШИНГТОН. — Гаролд Л. Ікес, як урядовий адміністратор топлива оголосив, що він не має обовязку віддати копальні вугілля власникам, доки він не є певний, що не буде нових страйків та перепон експльоатації копалень. Така опінія секретаря стейту причиняється до устійнення переконання, що майни останутЬ під управою федерального уряду на цілий час війни.

„ГРУПИ НАГІНКИ", ВОРОГАМИ НАШОЇ СВОБОДИ.

ВАШИНГТОН. — „Мусимо тямити, що психольогія Гітлера не є обмежена лише до чужих держав" — сказав директор Ради Воєнної Продукції Донал М. Нелсон у промові, виголошеній на обіді з нагоди дворіччя створення цієї ради. „Я думаю, що одиниці, які називають себе американцями, а в свойому серцю є нетолерантні, на ділі ненавидять свободу й деємократію та все, за що стоїть Америка" — продовжав Нелсон. „Як усі фашисти, вони хочуть узяти під ноги своїх противників. Крім цього є ще інші одиниці, що у свойому серцю не є фашистами, але грають їх дудку і причиняються до творення Гітлерів в майбутности. Такими людьми є ті, що творять „групи для нагінки". Вони то хочуть використати війну для свого особистого добра, або навіть і викликають страйки. На всякий випадок це люди, що ставлять на ставку будучність краю, щоб лише витягнути для себе якусь хвилеву користь".

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗА СУБСИДІЇ.

МАЯМІ (Флорида). — Екзекутивна Рада Американської Федерації Праці заявилася одноголосно за підтримку плянів президента Рузвелта в справі субсидій. Водночас Федерація заявилася теж проти рішення голови Ради Воєнної Продукції Джеймса Ф. Бирнеса і Директора Економічної Стабілізації Фреда М. Винсона в справі недопускання підвишки платень.

ПАНІ РУЗВЕЛТОВА ПРОТИ НІЧНОЇ ПРАЦІ В МИРНИХ ЧАСАХ.

ВАШИНГТОН. — Жінка президента Рузвелта заявилася проти нічної праці мужчин і жінок у повоєннім часі, хіба що на це зайде конечна потреба в деяких родах промислу. Цей погляд висловила пані Рузвелтова на запит вчасі конференції, чи вона годиться на заяву секретарки праці пані Френсис Перкінс в такому напрямку. Як причину чому вона противна нічній праці, пані Рузвелтова подала це, що багато нічних робітників помагають задня в домашному господарстві, а через те вони не мають сили якслід працювати ніччю.

140 МІЛІОНІВ НА ПРИЛЮДНІ СТЕЙТОВІ РОБОТИ.

ОЛБЕНІ (Ню Йорк).—Леґіслятива приняла плян губернатора Дюї, щоб призначити $140,000,000 на прилюдні роботи в стейті з надвишки стейтових фондів — Леґіслятива признала теж департамент торговлі як правильний департамент стейтового уряду.

Америка старається привернути дипльоматичні взаємини між большевиками й поляками

ВАШИНГТОН. — В суботу ввечер 15. січня секретар департаменту стейту Кордел Гол вислав до американського амбасадора в Москві В. Аверела Гаримана телеграму, щоб він повідомив советський уряд про бажання американського уряду посередничити в спорі між Советами й польським урядом на вигнанню в Лондоні в справі їх взаємного зближення та підняття дипльоматичних зносин. Таке виявив секретар Гол на пресовій конференції. Як причину такого кроку Злучених Держав подав Гол це, що советський уряд у часі спору з поляками про східні границі Польщі, заявив, що він не може входити в переговори про ці границ з державою, з якою совети не втримують дипльоматичних звязків.

70,000 БЕЗДОМНИХ ВІД ЗЕМЛЕТРУСУ В АРҐЕНТИНІ

БУЕНОС АЙРЕС. — Нараховують 70 до 80 тисяч бездомних людей внаслідок землетрусу, що навістив провінцію Сан Хуан в горах Андах. Досі відкопали 800 небіжчиків. Інших загалом не можна буде віднайти, бо їх похлонула земля, що потворила щілини вчасі землетрусу. Число потовчених досягає 13,000. Шкоди обчисляють на 400,000,000 пезів ($100,000,000). Комунікація з навіщеними околицями вже привернена і вже вислано першу поміч нещасним.

НАПРЯМНІ ПІСЛЯВОЄННОЇ ПОЛІТИКИ

НЮ ЙОРК. — Генсон Болдвин, у черговій статті в Н. И. Таймс-і, обговорює енунціяції з конференцій Резвелта та Чорчила, а також промови американських та британських державних мужів і на підставі такого матеріялу приходить до висновку, що вже тепер зарисовуються три безпосередні напрямні лінії післявоєнної світової політики: 1. Утримання світової поліції. Морську поліцію можуть дати фльоти обох великих морських потуг, а це Америка й Британії. Сухопутну поліцію мусять дати теж обі згадані держави й ще деякі інші. 2. Для втримання такої міжнародної поліції мусить бути створена міжнародня сила, всеодно, чи це буде Ліґа Націй, чи яка інша міжнародня організація. 3. Така Ліґа Націй мусітиме мати право реквірувати міжнародню поліцію. Поліція мусить бути складена з усякого роду збройної сили. Очевидно, що поодинокі держави будуть дальше тримати свої поліційні засоби для внутрішньої потреби, але частину своєї сили вони передалиб до постійного міжнародього корпусу.

„Правда" пускає чутку про мирові балачки

МОСКВА. — Комуністичний партійний орган „Правда" подав сензаційну чутку, що два визначні британці мали переговори з Йоахімом фон Рібентропом, німецьким міністром заграничних справ, в справі сепаратного мира з Німеччиною. Вістка була подана як чутка, про котру кореспондент „Правди" дізнався в Каїро з юґославських і грецьких жерел, які він уважає достовірними. За тою чуткою, розмови мали відбуватися в одному з прибережних міст на Іберійськім півострові. Донесення кінчилося словами, що стріча не осталася без результатів.

Хоча вістка була подана виразно як чутка та часопис не подав про неї найменших коментарів, вона відразу викликала велике враження. Місцеві дипльоматичні круги аж кишать від чуток і толків про цю справу.

БРИТАНІЯ ЧИМСКОРШЕ ЗАПЕРЕЧУЄ ВІСТКУ

ЛОНДОН. — У несповна пять годин по проголошенню в московській „Правді" чутки про переговори британців з Рібентропом про сепаратний мир між Британією й Німеччиною британський заграничний уряд виступив з рішучим запереченням чутки як позбавленої всякої основи.

„У цій вістці нема найменшої правди", заявив британський уряд заграничних справ.

З огляду на те, що вістка широко поширилася, уряд відай буде вважати потрібним в найближчій будучности підняти справу в британськім парляменті, аби ствердити ще раз виразно, що він стоїть на своїм зобовязанню не заключати сепаратного мира.

Британські урядники добачують у новинці „Правди" образу Британії; їх обурює, що Москва говорить такі річи про Британію, котра прецінь воювала з Гітлером цілі два роки, як Росія ще з ними накладала.

БРИТІЙСЬКА ПРЕСА ОБУРЮЄТЬСЯ НА „ПРАВДУ"

ЛОНДОН. — Як тільки британський уряд заграничних справ подав своє заперечення донесення „Правди" про переговори двох визначних британців з Рібентропом про сепаратний мир, британські часописи виступили згідно з гострими коментарами про чутку, подану „Правдою".

Вони клеймують чутку як брехню, образу або обяв злоби. Вони добачують у цій чутці російське підозріння, що німці воліли би заняття Німеччини британськими й американськими військами, ніж заняття її большевицькою армією. З різних невтральних країв саме вже від довшого часу йдуть чутки, що німецькі промисловці, свідомі майбутньої програної Німеччини, хотіли би, аби німецька команда згодилася з британцями й американцями робити їм тільки вдаваний опір, а на ділі відступати їм територію Німеччини так скоро, щоби Німеччина найшлася під британсько-американською окупацією, а не під большевицькою.

ТАК ВИГЛЯДАВ РІЗДВЯНИЙ ОБІД ВОЯКІВ.—Зовсім інакше від звичайного в Америці Різдвяного обіду виглядав обід цих американців, що воюють та італійському фронті. Це залога великих гармат, що відірвалася від свого заняття, аби таки зараз коло своїх гармат покріпитися гарячим „порк чапом".

ЧЕРВОНА АРМІЯ ПІДХОДИТЬ ДО РІВНОГО

МОСКВА. — Сильна армія ґенерала Ватутіна посувається далі в передвоєнну польську територію й наближається до провінціяльної столиці Рівного, від котрого вона тепер, за останніми звідомленнями, находиться на 15 миль. Вона захопила Тучин, що лежить 45 миль від Новгорода Волинського, коло котрого, як говорило німецьке звідомлення, розіґрався завзятий бій між позвовими відділами.

Далі на полудне йдуть завзяті бої коло Винниці й Умaня. Як можна вносити з донесення обох сторін, у цих боях заняті величезні німецькі сили. Бої ще не вирішені, й тому з них нема багато вісток.

На північному секторі, в околиці Ленінграда, червона армія, занявши в неділю залізничу лінію між Новосокільниками й Дном, посунулася далі вздовж залізниці й заняла різні місцевости, між ними Киселивичі й Алхімово. Московський комунікат каже, що червоно-армійці продираються у ворожі формації й їх дезорґанізують.

АМЕРИКАНЦІ ПІДСУВАЮТЬСЯ БЛИЖЧЕ ДО КАСІНА.

АЛЖІР. — Добувши гору Трокіо, американські війська натискають на ворожі позиції на західній узбочі гори, перейшли головну залізничу лінію, що веде до Риму та посунулися аж до берегів ріки Рапіда, дві милі понижче Касіна.

Французькі війська тої самої армії посунулися з Валертонди та підійшли на віддаль 1,000 ярдів до Сан Елії та на віддаль півтора милі до дороги з Касіна до Атіни.

Німецький комунікат признав, що німецькі війська відступають перед пятою армією.

ЛІТАКИ БОМБАРДУВАЛИ ФАБРИКИ ЛІТАКІВ В АВСТРІЇ.

АЛЖІР. — „Літаючі фортеці" й „либерейтори" пятнайцятої американської летунської сили вдарили в неділю по фабриках літаків системи Месерсмита в Кляґенфурті, в Австрії, в Альпах, 14 миль від Югославії й 160 миль від Мінхена. Рейдери скинули на фабрики велику масу вибухових матеріялів і, як показують світлини, поцілили фабрики принаймні 9 бомбами.

ВЖЕ ВСТАНОВЛЕНО КОМАНДАНТА АМЕРИКАНСЬКИХ ІНВАЗІЙНИХ ВІЙСЬК.

ЛОНДОН. — Ґенерала Омара Нелсона Бредлія, що командував американськими військами у Тунісі й на Сицилії, іменовано командантом дивізій американської армії, призначених на інвазію Европи. Він уже прибув до Лондону, куди його покликав ґенерал Айзенговер.

БОМБАРДУЮТЬ ІТАЛІЙСЬКІ ЛЕТНИЩА.

АЛЖІР. — Американські „літаючі фортеці" атакували ворожі летунські майдани в Вільорбі, що лежить 25 миль від Венеції, а американські „либерейтори" заотакували летнище в Осопі, 50 миль на північ від Трієсту. Вони стрінулися зо 40 ворожими боєвиками й зістрілили з них 9.

Ще інший відділ „либерейторів" перелетів Адрійське море й збомбардував Зару на побережжю Югославії.

Три британські бомбовики обстрілювали машиновими крісами й бомбардували кораблі в порті Сібенику.

ПАРТИЗАНИ ПРОТИ ЯПОНЦІВ НА МАЛАЯХ.

ЧУНКІНҐ. — Сюди прибув християнський місіонер, китаєць родом, що втік зо Синґапору, й приніс вістку, що на Малаях оперують проти японців відділи партизанів під командою британських офіцирів. Партизани переважають японців числом ушестеро.

ДАЛЬШИЙ НАСТУП У БОСНІЇ.

ЛОНДОН. — Дві більші німецькі армії, з котрих одна натискає в напрямі через центральну Боснію, а друга вдаряє у середину краю від портів Дальмації, стараються розбити партизанські сили маршала Тіта, ще поки аліянтські сили наспіють на Балкан.

Донесення головної кватири юґославських партизанів подають, що в центральній, західній і східній Боснії йдуть завзяті бої та що партизани мали успіхи проти німців у Славонії й Хорватії. Донесення теж говорять, що партизани почали наново натиск на італійську границю, що вони виколіїли поїзд між Трієстом і Постумією та зліквідували ворожий ґарнізон коло Ґориції.

Не дивлячися на ці успіхи партизанів, їх положення ще далі критичне. Німці воюють проти них найважчою зброєю, а партизани відбиваються зброєю, яку можна перевезти вітрильними човнами.

З Каїра доносять, що югославські партизани під маршалом Тітом дістають останніми часами щораз більші посилки американських медикаментів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СФЕРИ ВПЛИВІВ ЧИ ЗАГАЛЬНА ПОЛАГОДА?

Відносини між совєтським урядом у Москві й польським урядом на вигнанню в Лондоні дійшли вже до такого повного зриву, що ледво чи може ще тепер що статися таке, яке було би всилі привернути ці звязки наново. Супроти цього виринає тепер кожним, що цікавиться міждержавними відносинами, питання: чи ця справа має тільки „місцеве" значення, себто зачіпає тільки дві поіменовані держави, чи може захоплює більше держав і має ширше значення?

У своїм донесенню про російську відповідь на польську пропозицію лондонський кореспондент „Ню Йорк Таймсу" Джеймс Б. Рестон виступає з поглядом, що це зірвання зносин між польським урядом у Лондоні й російським урядом має далеко ширше значення, як на перший погляд могло би виглядати. Воно, не більше й не менше, а ставить рубом питання всеї нової аліянтської політики в Европі.

Досі британська імперія стояла в Европі на становищі двох засад: на засаді рівноваги сил та на засаді сфери впливів. За цею останньою цілий світ був поділений на сфери впливів великих держав. Щодо порядкування світових справ щоправда говорили зо собою всі держави, але як велика держава заявила свою волю щодо справ у сфері своїх впливів, інші держави лишали їй вільну руку.

На місце цеї засади підчас останніх міждержавних конференцій Аліянтів практиковано нову засаду, за якою в кожній міжнародній справі, деб вона не виринала, говорили всі держави, а не лише одна, що цю частину світу вважає сферою своїх впливів. Придержуючися цеї засади, Велика Британія нераз дозволяла іншим державам забирати голос і рішати про справи, всі [illegible] виринали в тій частині світу, що донедавна вважалися британською сферою впливів. Це було з її боку зреченням впливів, одначе вона ждала, що за те інші великі держави зречуться сфер своїх впливів, з чого прийде загальне вирішування світових проблем загальним розглядом всіми державами. По такій лінії, каже Рестон, ішли конференції в Москві, Каїрі й Тегерані.

Тепер, каже Рестон, Росія своїм договором з Чехословаччиною, своїм становищем до Польщі, Югославії та Румунії показує, що вона ці краї вважає своєю сферою своїх впливів, в якій отже має вирішувати виключно її воля, що отже Росія тимсамим стоїть ще на засаді сфери впливів.

Рестон навіть закидує Росії, що вона на один бік старається дістати всі користи зо засади загального порозуміння, бо забирає голос щодо країв, які досі вважалися британською сферою впливів, а рівночасно не дозволяє іншим великим державам заявляти своєї волі щодо країв, котрі вона вважає своєю сферою впливів. Таке ставлення справи Росією, каже догадуватися Рестон, мусить зчасом заставити інші держави виложити карти на стіл себто рішитися ясно вибору на одну або на другу засаду.

Даймо відповідь — Бондами!

Чорні круки, чужі й свої, що бажалиб навіть на вільній американській землі заклювати кожну людину, чи організацію, що має ще й тепер відвагу піднияти голос в обороні права українського народу в Европі на свободу, підняли тепер цілою силою останню кампанію, щоб нею вбити Другий Конгрес Американців Українського Роду, що відбудеться цеї суботи в Філядельфії.

Ось тих круків, що повинні радше зватись „червоними круками", не обходить те, що першим і головним завданням цього Конгресу є скріплення наших зусиль в допомозі военним змаганням.

Їх не цікавить, що хоч Конгресовий Комітет фінансово слабий, а проте майже всі свої гроші, які тепер дістав дорогою жертв збоку громадянства, вжив на покриття коштів наладнання Української Ударної Кампанії в справі Четвертої Военної Позички, яка є властиво початком інших таких кампаній.

Їх не інтересує, що американські справи заберуть напевно більшу частину часу нарад Конгресу.

Вони тільки заінтересовані одним однісеньким, а саме тим, що от зійдуться представники українських громад і організацій в Америці та готові при цій нагоді сказати якесь слово, яке не булоб згодою на те, що український нарід далі повинен бути в ярмі, що українська земля має бути далі під наїздниками...

Ось тій черговій акції допомагають ревно такі, про яких наш нарід говорить, що „не так тії вороженьки як добрії люди". Це ті, що прикидаються „добрими" і „поступовими". Вони зі злоби і особистих та групових амбіцій ніяк не можуть добачити великої справи. Вони то, хоч самі як черви повзають по цій вільній землі, не маючи відваги сказати у цій важнім моменті якесь чесне і статочне слово, ще допомагають різним калюмніяторам своїми „додатками" шкодити тим, що не хотілиб заставити цілу американсько - українську громаду мовчати, або іти під черговий диктат.

Щож нам на це робити?

У відповіди повторимо тільки те, що вже стільки разів говорили. Памятаймо, що живемо під американським звіздистим прапором. І тільки завдяки йому уся та згряя не могла і не зможе нас заїсти, хоч як дуже собі цього бажає, та хоч якими великими силами і впливами розпоряджає. І тому, ось так, як вояк нашої крови виконує сумлінно, чесно й по геройськи свій обовязок на боевому фронті, ми мусимо виконати це саме зо здвоєною силою — на домашньому. Тому теж протиукраїнська кампанія, що тепер знову стала „ударною", повинна ще сильніше звернути нашу увагу на Українську Ударну Кампанію, звязану з Четвертою Воєнною Позичкою, бо тою нашою кампанією приспішуємо перемогу над Гітлером чи на Пацифіку і підтримуємо той звіздистий американський прапор, що нас охороняє перед пазурами чорних круків.

М. Чубатий.

Генерал Тіто та Банялюки

Хто Тіто та дещо про Банялюки.

Хто є Тіто, здебільша всім відомо; це комуністичний вождь партизанів в Югославії. Оскільки він бє Гітлера — то добре. Але він теж поборює леґальний югославянський уряд та претендує бути комуністичним диктатором на балканськім півострові, а це вже що інше. Недавно титулував він себе генералом, від кількох тижнів маршалом. Хто надав йому титул генерала, а потім буляву маршалка невідомо, бо не було над ним зверхної ніякої влади в Югославії, яка моглаб йому такий ступінь надати.

Банялюка це місто в Боснії. Недавно радіова стація Тіта багато доносила про геройські бої цього вождя партизан з німцями в околиці Банялюки. Тижнями облягати мав він там німецьку тенкову дивізію, яка в Банялюці мала постій. Кілька днів партизани, яким, очевидно, важко мати тенки, облягали тенками стережене місто, вдерлися — голосить штаб Тіта — до Банялюки, її добули, а потім стратили. Розуміємо, що ворога треба побивати теж і пропагандою. Але розуміємо! Такою, що дійсно бє ворога, але не обрахованою на те, щоби побивати політичних противників свого власного народу нерозумною самореклямою. А це виглядає на таку самореклямy.

Кожний з нас старших памятає, що за наших молодечих літ були сотки вояків в Галичині, що брали участь в окупації цеїж Боснії Австрією 1878 року. Війна це була нестрашна, бо турки по слабім опорі уступили. Найбільші бої мали бути теж в околиці Банялюки. Кожний герой учасник тої нетяжкої австрійської баталії оповідав чуда-дива про свої подвиги в околиці Банялюки, а потім теж про свої романтичні подвиги у завойованні серць екзотичних музулманських завоальованих дам з Банялюки. Так і в українській мові в Галичині лишилася з тих часів приповідка „от плете Банялюки". Та нам не іде про „банялюки", а про дійсну боротьбу і розумну пропаганду, якою не є те, що партизантська радіовисильня в Югославії постійно далі надає оповідання про Банялюки, дарма, що Тіто раз під Марібором на границі Австрії, раз на півострові Істрія, то знов в околиці самої Банялюки.

Про мілітарні подвиги та політичні осяги серед нещасливих народів Югославії висилає Тіто в світ комунікат через свою радіовисильню „Вільна Югославія". У тих комунікатах багато про довіря, що його він має серед югославянських народів. Але перед кількома днями американська преса принесла коротеньку, але дуже знаменну вістку з кругів Тіта, що її потрафить відчитати тільки людина, що її відомі шляхи, якими комуністи стають мнимими репрезентантами цілих народів, як ось й Західної України, дарма, що не мають у своїх народів нерідко і два відсотки прихильників. Це вістка, що партизани Тіта не бажають собі конечно інвазії аліянтів в Югославії; вона може бути деінде.

По цілому европейському континенті ведуть геройську боротьбу проти націстів підпілля всіх завойованих народів — норвезців, данців, голяндців, французів, поляків, українців, югославян та інших. Кожний, хто памятає часи военного права з часів першої світової війни, той може собі представити страшне прямо життя тих героїв абсурду проти сильної націстичної военної машини. Кожний день приносить десятки жертв; ніхто непевний ні дня ні години. Словом, підпілля може якийсь час воювати, а потім вичерпуються нерви і підпілля мусить діставати щораз нові сили, або завмирати. Хто тямить боротьбу українських партизанських відділів, що по геройськи в рр. 1920-1923 ставили опір большевицькій інвазії, той признасть слушність тому, що стверджуємо. Ось і тому кожне европейське підпілля як спасення очікує приходу аліянтських військ. Ось тому з континенту, то тут, то там, приходять такі алярмуючі заклики від підпіль: приходіть, бо не видержемо! Це є природній голос тих, що жертвують собою в боротьбі з націстами. Ось тому вістка, передана 4. січня з Каїра, що партизани Тіта очікують спасення Европи через інвазію аліянтських армій, але неконечно бажають собі такої інвазії через Югославію, прямо впроваджує читача в здуміння. Читаєш та дивуєшся, що одиноке югославянське комуністичне підпілля не бажає собі безпосередньої помочи з боку демократичних держав! Воно у великодушности каже, йдіть помагайте вперід французам, чи бельгійцям, нам поміч не спішна! Що це має означати?

Колиб таке сказав прихильник югославського короля Петра, ген. Міхайлович, то напевно зараз затрубілаб вся комуністична та комунофільська преса, що ген. Міхайлович видно тримає з німцями, коли не хоче помочи аліянтів. Та видно, що ґенералови Тітові вільно мати таке скромне бажання, що простою мовою означає: Не приходіть англьосаські демократи покищо до нас, а йдіть кому другому помогати.

Тіто і демократія.

Всеж таки яка причина такого становища ген. Тіта? Ясне, що не інша, як ця, що Тіто добре знає, що він не має за собою мас югославянських народів. Його влада держиться диктатурою, а з приходом демократичних армій на югословянську землю до голосу прийшлиб маси. Видно, що Тіто боїться голосу тої маси. Видно, що та маса моглаб його не приняти.

Ось ця проблема не є чисто югословянська; це питання всіх народів, підбитих Гітлером. Це теж питання Західної України, якої волю з усім цинізмом нині фальшує вся комуністична та комунофільська преса.

Ніхто того не перечить, що уряд короля Петра має проти себе словінців та хорватів. Причиною є сербська централістична політика; одначе це ще не значить, що словінці та хорвати є вже за комунізмом, що вони бажають собі диктатури.

В останніх десяти літах перед війною мав я спосібність перебувати в Югославії аж три рази. І то довший час, не в переїзді. Поміж словінцями та хорватами маю багато приятелів з моєї праці в міжнародних орґанізаціях. Проблема комунізму на тлі югословянської дійсности була дуже широко обговорювана в часі 17. Міжнародного Конгресу Пакс Романа, що відбувався 1938 року в Блєд в Югославії.

Хорвати ненавидять сербів за їх централізм та шовінізм, щось як західні українці поляків, і це пхнуло — на жаль — частину хорватів в обійми Гітлера. Рівночасно одначе між хорватами стрінув я такі рішучо протикомуністичні настрої, що ледви хто повірити може, щоб вони нині засадничо змінилися.

Словінці знова це може по ірляндцях найбільше католицький нарід в Европі. Усе національне, політичне та господарське життя там на 90% опановани було аж до самої війни католиками. Звідкиж нагло взялися там такі симпатії до комунізму? Хто плете такі банялюки, той числить на непоінформованість людей в Америці.

Внутрішне положення в Югославії дуже нагадує положення в довоєнній Польщі. Західні українці принципіяльно були проти польського панування над західно-українськими землями. Вони продовж двацять літ боролися проти Польщі за право бути господарями на власній українській землі. Та проте ані на хвилину нікому не приходила така думка, щоби міняти польське панування на московське. За московським пануванням була тільки невеличка жменька москвофілів — прямо кілька сіл в околицях Рави Руської, і Заболотова на Покуттю, та ще то тут то там відокремлені ґрупки комуністів без всякого значіння. В р. 1939 при демократичнім свобіднім голосуванні за пануванням комуністів над Західною Україною заявилобся напевно не більше, а хіба менше ніж 10%, а проте з тупетом комуністична та комунофільська преса плете банялюки про волю західних українців йти під Росію. Українською паперовою державою за Збручем нікого в Західній Україні не облурили.

Про подібні настрої в Югославії Тіто знаменито поінформований. Він добре розуміє, що колиб демократичні армії висадили свої війська на балканськім півострові, його панування з волі народу покінчилосяб, бо словінці та хорвати дісталиб демократичним способом бажану автономію та позбулисяб комуністичного маршала Тіта.

А того саме Тіто собі не бажає. Він хотів би, щоб демократичні армії зачинали т. зв. другий фронт десь на заході, а за той час, щоб до Югославії прийшла червона армія та позволила перевести такий самий плебісцит, який вже в осені 1939 року був переведений на Західній Україні.

Тоді всі три югословянські народи напевно подавляючою більшістю (наприклад яких 94.7 відсотків!) заявляться за комуністами і справа Югославії буде гладко наладнана згідно з таким розумінням чотирьох свобід та Атлянтійського Чартеру, як його розуміють комуністи у відношенні до Західної України.

А покищо пресу Анґлії та Америки заливає повеню таких політичних банялюк, що прямують ясним шляхом до поневолення трьох південно-словянських народів новою диктатурою, страшнішою, як диктатура сербських шовіністів та централістів.

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застережені

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПЯТИ

Історична повість з часів Хмельниччини.

9)

IV

Із Річиці погідного липневого дня вирушили на Україну литовські полки. Ще до сходу сонця виїхали на південь легкі татарські чати, за ними слідом корпус лянсенерів. За ними готувалася йти на південь велика литовська армія.

Зза Річиці надїздили обози, збиралися піші сотні й полки. Суворі, обвіяні негодами, вояцькі обличча усміхалися; у кожного на устах імя князя-гетьмана. По німецьки, польськи, литовськи, мадярськи, татарськи, волоськи, білоруськи й українськи жовніри вославлюють свого вожда, грізного литовського князя; у всіх на устах у ріжних мовах одне слово: „Похід!" Похід у багатющу, медом і молоком пливучу Україну, — де люди живуть у достатках, де гарні жінки й ніким не боронена багата здобич. Буде де розгулятись суворій вояцькій душі, буде чим і поживитись. Князь гетьман любить своїх жовнірів, дбає за них наче батько. Прирік військови, що кожне вороже українське місто на три дні віддасть на поталу вояцтву, а Київ на тиждень.

Вояки виходили посотенно з міста, шикувалися в кольони по полях, на узбіччах широкого Київського шляху; масою закрили поля геть, до лісу. Зібралися тут на службі у Радзивила волоцюги, баніти й злочинці з усього світа; зібралися шукачі слави й пригод, — кому не сиділося у дома; прийшли й німецькі полки, — вояки з професії, — що за плату переходили на службу від одного володаря до другого й дісталися аж над Дніпро, у Річицю за здобиччу і славою. Увесь той зброд здисциплінувала залізна рука суворого литовського князя; перетворила в силу, рівної якій не було в тогочасному світі. Князь був для неї метою і ідеєю; його воля стала для них законом і правом. Ця сила готова була громити й нищити все, на що вкаже рука князя.

Одноманітні ряди мушкетів, аркебузів, пищалів, кушів, алебард і бердишів[21] звелися над головами піхоти. На крилах сотень і полків повівають прапорці й великі прапори з барвами Радзивилів, Паців, Павш, Стеткевичів, Мирських, Друцьких, Любомирських, Єльських, Скирмунтів, Монтвилів й багатьох інших, дрібніщих шляхетських гербів Литви й Білорусі. Шляхта великого князівства виставила тут, на річицьких полях, усе, на що її було стати. За військом великі гурми озброєної лужної челяди, — чиншової шляхти, пахолків, — що все гуртувалися у походах коло своїх магнатів-хлібодавців; при нагоді й билися з ворогами, але більше грабували, — часом перші кидалися грабувати майно своїх панів при всякій небезпеці. Уся ця людська маса вижидаючо дивилась на брами замку, нетерпляче когось чекаючи.

Аж ось, в замку загули дзвони, забили в бубни, в литаври, заграли роги. Жовніри заметушилися, підтягалися, швидко рівняли ряди. Притишеним гомоном понеслося від сотні до сотні:

— Князь! Князь-гетьман!

Всі заніміли, звернули очі до брам. З брами показалися стрійні ряди крилатих гусарів надворної хоругви[22] князя-гетьмана, цвіт литовського війська. В блискучих золочених шоломах, закуті у легкі панцирі, з тигрячими й леопардовими шкірами за плечима, — що у бігу розвівалися наче крила, — застягненими блискучити запонками з гербом князя, на рослих, княжого хову конях, — гусарська хоругов звільна проїхала до недалекого, навмисне може насипаного високого суґірка. У невеликій віддалі за хоругвою проїхала ґрупа вищих офіцирів княжої армії, а напереді ґрупи на дородному, у покутій золотими цвяшками упряжі коні, не старий ще їздець з невеликою, сивіючою вже бородою, у простому кунтуші й опанчі без усяких прикрас. Світилася на сонці й сліпила очі дуже велика, усаджена самоцвітами, срібна булава в руках їздця. За ними друга гусарська хоругов, князя Богуслава, брата князя-гетьмана.

Доглянувши їздця челядь і піхота несамовито на всяких мовах, підкидаючи вгору шапки, захоплено вигукувала:

— Витай нам, ясний князю-гетьмане!

— Нех жіє Радзивил!

— Виват! Нех жіє!

— Виват, Радзивил-дукс!

— Нех жиє! Хай живе! — тисячеголосно розносилося по полях. В недалекому лісі озвалися на крики стрівожені ворони. Зірвалися і з кряканням кружляли над лісом, вторуючи людям...

З чуть помітною усмішкою на застигшому гордовитому обличчі проїхав князь Януш Радзивил повз захоплені його появою, горлаючі ряди. Зїхав на суґорб, звідки міг оглядати все поле. Оточили його найвищі достойники великого литовського князівства, — його брат-князь Богуслав, стражник Мирський, обозний Комоpовський з сином, ротмістром княжої гусарської хоругви, писар Волович, хорунжий Пац, стольник Корвин-Гонсевський воєвода Трокський, маршалок Пинський Лукаш Єльслкий, воєвода Смоленський Стецькевич...

(Дальше буде).

[21] Алебарди і бердиші — холодна зброя, куші — уліпшені луки. Аркебузи, мушкети, пищалі — огнестрільна зброя.

[22] Хоругов — віддія кінноти зо стягом, щось наче окремий курінь.

Що йому ще залишилось.

Дуже багатий до недавна банкир стратив недавно майже цілий маєток. А всеж — як упевняє — цілком не змінив свого способу життя.

— Рано прокидаюся в 8-мий, як давніше, дзвоню на льокая...

— Якто, і дальше маєте льокая? — питає хтось з недовірям.

— Ні, але маю ще дзвінок...

Кампанія у справі Четвертої Воєнної Позички

На днях вислала головна канцелярія У. Н. Союзу до своїх відділів ось такий поклик:

ДО ХВАЛЬНИХ ЗАРЯДІВ ВІДДІЛІВ ТА ДО ВСЬОГО ЧЛЕНСТВА У. Н. СОЮЗУ:

У залученні посилаємо відбитку статті, що була поміщена в „Свободі" з 14. січня 1944 р. в справі Українсько-Американської Кампанії продажі воєнних бондів. Просимо прочитати цю статтю на найближчих зборах відділу, та звернути увагу членів на такі факти:

1. Щоб кожний член, купуючи бонди в часі теперішньої 4-тої кампанії продажі воєнних бондів, вживав при купні бондів тільки цеї аплікації, на якій вгорі є напис: UKRAINIAN AMERICAN WAR BOND DRIVE, under the auspices of the UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE.

2. Щоб кожний член, купуючи бонди, домагався, щоб банк, почта, чи фабрика (залежно від того, де даний член буде купувати бонди) прибили свою печатку на посвідці, званій RECORD RECEIPT.

3. Щоб кожний член, виповнюючи посвідку (RECORD RECEIPT) подав на ній докладно своє імя і назвище, адресу, число відділу У. Н. Союзу, до якого належить, та суму закуплених бондів.

4. Щоб кожний член памятав, що цю виповнену посвідку (RECORD RECEIPT) треба вислати негайно на адресу: UKRAINIAN AMERICAN WAR BOND DRIVE, 847 N. Franklin St., Philadelphia 23, Pa.

Пригадуючи це, взиваємо все наше членство взяти активну участь в цій 4-тій воєнній позичці. Обовязком кожного члена є не тільки самому закупити бонди на можливо найвищу суму, але також попрацювати над тим, щоб звербувати якнайбільше покупців з круга своїх знайомих та приятелів.

До цього обовязку взивають нас наші сини, брати, чоловіки, що віддають своє життя на полю бою за нас, нашу свободу, за наше краще завтра.

Виконати це є теж нашою патріотичною повинністю як членів У. Н. Союзу супроти теперішніх величезних воєнних вимог нашої країни.

Вкінці до цього обовязку кличе нас і постанова Українсько-Американського Комітету Продажі Воєнних Бондів, що поставив собі за ціль розпродати в цій 4-тій воєнній позичці бондів на суму пять міліонів долярів.

Ми мусимо доконати того, щоб ця ціль була вповні осягнена. Тому берімся до праці негайно. Хай отже кожна членкиця і кожний член стануть активними працівниками в цій нашій кампанії за продаж бондів на суму пять міліонів долярів.

ЗА ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ У. Н. СОЮЗУ:

М. Мурашко, гол. предсідник **Д. Галичин,** гол. секретар

ХАЙ КОЖНИЙ ПІДДЕРЖИТЬ АТАКУ!

Зазначім на наших календарях второк 18. січня червоним олівцем як день нашого свідомого і патріотичного приречення виповнити певний обовязок супроти нашої держави в війні.

Цей день є початком кампанії Українського Конґресового Комітету продати між українцями в Злучених Державах державних воєнних бондів на суму пять міліонів долярів.

Нехай це число нікого не застрашить. Пятьдесять тисяч українців закуплять бонди по сто долярів і будемо мати пять міліонів. Начисляємо сімсот пятьдесять тисяч українців у Злучених Державах. Нехай кожний піддержить атаку закупном бонду, а приречена сума буде виглядати смішною.

Знаємо, що українці закупляють кожної кампанії воєнної позички бондів на суму більшу, як наше теперішне приречення, та як можна це доказати, коли не маємо цього „чорне на білім".

В тім вже лежить праця Конґресового Комітету. Комітет постарався видрукувати спеціяльні аплікації з українським наголовком. Українці повинні купувати бонди тільки за тими спеціяльними аплікаціями, які можна дістати в українських організаціях.

Щоби Комтіет міг зареєструвати закуплений вами бонд на наш кредит, він мусить мати удокументовану посвідку, яка є причеплена до тої спеціяльної аплікації. Передайте цю посвідку секретареви української організації або перешліть просто до:

UKRAINIAN WAR BOND DRIVE COMMITTEE
847 N. Franklin Street,
Philadelphia 23, Pa.

„Хай кожний купить бонд!" — це є приказ дня.

„Хай кожний потрудиться трохи більше і виповнить інструкції точно" — це прохання Конґресового Комітету.

П. Д.
з Пресового Комітету.

З Офісу Воєнних Інформацій у Вашинґтоні

На Україні вже існує 10,000 шкіл.

ВАШИНҐТОН. — Інформаційне Бюро Обєднаних Держав повідомляє, що у звільненій від націстів Україні вже істнує 10,000 народних і вищих шкіл. До цих на скору руку збудованих чи відреставрованих шкіл учащає около 1,500,000 дітей.

Цеї зими зорґанізовано також вищі курси агрономії для советських хліборобів, на які учащало 3,000,000 людей, цебто 1,000,000 більше як попередного року. На курсах вчили хліборобів найновішого способу господарства і плекання худоби.

У звіті Інформаційного Бюра Обєднаних Держав говориться, що крім звичайних курсів аґрономії на місцях, аґрикультурні колеґії в Москві також відкрили курси для рільників з визволених від німців земель.

Націсти шукають Квізлінґа на Білорусі.

ВАШИНҐТОН. — Націсти зорґанізували в Мінську „Білоруську Центральну Раду", яка має їм помагати правити краєм, доки вони відти не заберуться.

Можна сміло сказати, що це є розпучливий крок зорґанізувати в останній хвилині пяту колюмну в Білорусі. Раду очолює проф. Островський.

Офіс Воєнних Інформацій має вістку, що Рада має виконувати таку суспільну, культурну й освітну працю, яку апробує окупаційна влада. Обсерватори завважують, що дійсним завданням Білоруської Центральної Ради буде зліпити квізлінґський уряд, якого члени добровільно виконуватимуть прикази націстів, бо влада все одно є в їх руках. Наприклад, недавно націсти казали збудувати в Білорусі сітку укріплень й уфортифікувати певне число сіл — „для пацифікації краю".

З Швайцарії надійшла вістка, що бувшого німецького міністра окупованих на сході земель, Альфреда Розенберґа, тому усунено з посади, що там показалася потреба більшої військової контролі. Але щоб йому було лекше на серці, то Гітлер назначив Розенберґа директором новозаснованого центрального музею націстської партії.

Кажуть, що козацькі ренеґати находяться в Італії.

ВАШИНҐТОН. — Німецькі військові кола повідомляють, що в Італії поруч німців — бються відділи козацької кавалерії. Націсти кажуть, що козаки сповняють дуже важну функцію, бо вони вміють добре їздити на конях і передістаються скоро з одного місця в друге. Поінформовані обсерватори впевняють, що воюючі в Італії козаки, то мабуть останки козацьких формацій, що їх свого часу зорґанізували націсти для ґенерала Власова. Вони складалися з білоґвардійських еміґрантів, яких німці найшли в столицях окупованих ними країв в Европі. Ті козацькі формації були на початку вислані в Югославію, але збройні югославські сили так їх здесяткували, що з них малощо лишилося.

Депортували українських лікарів до Німеччини.

ВАШИНҐТОН. — Контрольований націстами „Букарештер Таґеблят" доносив недавно, що до Берліна прибуло поважне число советських вчених з України, між якими находилися добре відомі лікарі. Їх привезли до Берліна разом з сестрами-доглядачками й технічними лікарськими приборами.

Сьогодні німецькі шпиталі переповнені раненими з усіх воєнних фронтів і відчувається брак кваліфікованих лікарів та шпитального персоналу. Тому власне націсти депортують з окупованих країв до Райху всіх лікарів, яких тільки можуть дістати. Офіс Воєнних Інформацій має вістку, що привезені до Німеччини лікарі працюють під строгим наглядом націстів.

Нові члени святого синоду російської православної церкви

ВАШИНҐТОН. — Недавно журнал Московського Патріярхату опублікував імена всіх членів Святого Синоду Російської Православної Церкви.

Крім самого патріярха членами Синоду є: митрополит Ленінграду, Алексій; митрополит Києва і Галича, Миколай; архиєпископ Куйбишева, Алексій; архиєпископ Ярослава і Ростова, Іоан і діючий секретар Патріярхату, архиєпископ Саратова і Сталінґраду, Григорій. Місце померлого члена Синоду, архиєпископа міста Ґоркий, Сергія, ще незаступлене.

Журнал також подає, що патріярх приняв покаяння Михайла Пастнікова, котрий лишив православну церкву ще в 1922 році і став архиєпископом Нової Церкви. Тепер Михаїл відрікся титулу архиєпископа Нової Церкви і став єпископом православної Церкви. Аплікацію другого архиєпископа Нової Церкви відкинено, бо він, подаючи її, не зрікся титулу архиєпископа Нової Церкви.

Редактор патріярхального журналу, декан Александер Смірнов, написав статтю, в якій оправдує екскомунікацію членів Православної Церкви, які перейшли до націстів, бо націсти відреклися Ісуса Христа і приняли атеїстичну фільософію.

Офіс Воєнних Інформацій має вістку, що Святий Синод задумав відчинити вищий теольоґічний інститут в Москві, та що по місцевих дієцезіях будуть відбуватися короткі теольоґічні курси. Є також вістка, що Синод рішився видати Православний Календар на 1944 рік.

Звіт Кравлея про Ленд-Ліз для СССР.

ВАШИНҐТОН. — Адміністратор Економічної Допомоги заграничним краям, Л. Т. Кравлей, оголосив, що на підставі „ленд-лізу", до кінця місяця жовтня 1943 року, Америка вислала до СССР на 3,550,443,000 долярів товару. З того на 1,991,102,000 долярів воєнного матеріялу, на 964,786,000 долярів вартости сирівців, і на 594,555,000 долярів вартости харчів та господарських продуктів.

Звіт Кравлея показує, що поміч СССР значно збільшилася, бо в перших десяти місяцях 1943 року вислано 63 процентів більше матеріялу, як за цілий 1942 рік.

Звіт далі показує, що на 3,550,443,000 долярів вартости висланого до СССР матеріялу, 56 відсотків припадало на воєнні припаси. До 31. жовтня 1943 року, Злучені Держави вислали до Советського Союзу около 7,000 літаків. Це є більше як на підставі „ленд-лізу" дістав хто інший. До СССР вислано більше як 3,500 танків, 130,000 машинових крісів, около 150,000 троків, 25,000 „джіпів", 225,000 полевих телефонічних машин і на 750,000 миль довжини телефонічних дротів, що зроблений звоєнного матеріялу, який одержала советська армія.

При помочі висланих до СССР матеріялів Совети потрапили розвинути продукцію амуниції. Вони дістали більше як 1,000,000 тон сталі, около 350,000 тон металю, в якому немає заліза, около 400,000 тон хемікалів і вибухових речовин, 60,000 тон продуктів петролію, та більш як 18,000 різного рода машинових „тулсів".

Щодо споживчих продуктів, то до Советського Союзу посилалося такі річи, які він втратив на забраних німцями землях. Були це переважно рільничі продукти, які давніше Совети діставали з родючих земель України. Їм посилалося пшеницю, муку, мясо, смалець й олій. Крім того СССР дістав 10,000 тон насіння, щоби збільшив власну продукцію хліба на відбитих землях. У висланих Совєтському Союзови матеріялах, харчі становили дуже маленьку часть, але це також помогло дещо піддержати советську армію. Інакше вона не булаб достаточно відживлялася.

В СОВЕТАХ ТВОРИТЬСЯ ТРЕТА ПОЛЬСЬКА ДИВІЗІЯ.

(ОНА). — Московська радіовисильня повідомила, що в Советах уже твориться трета польська дивізія. Нова дивізія буде носити імя відомого польського патріота Казимира Пулаского. Перша дивізія носить імя Косцюшка, друга імя Домбровского, а трета буде називатися дивізією Пулаского.

Полковник Сікорскі виголосив через радіо промову, в якій сказав, що поляки не будуть сидіти з заложеними руками і дивитися, як чужі люди проливають кров за Польщу. Польський нарід дома бореться з наїздником в день і в ночи, а польські біженці в Советах також хочуть взяти участь в боротьбі.

ЖИДІВСЬКІ ПАРТИЗАНТКИ БЮТЬ НІМЦІВ.

(ОНА). — Націстська преса в Братиславі надрукувала новинку в якій говориться, що кілька жидівських партизанок в Польщі напали на німецьку поліцію на Шлезьку і вбили двох вартових. Поліція взиває громадянство видати жидівок в руки поліції й обіцяє дади за них нагороду в сумі чотирьох тисяч долярів.

Ґазета пише, що в останніх часах в Польщі відновився саботажний рух, та якщо суспільство не буде співпрацювати з державними чинниками, щоби його припинити, то поляки будуть за це дорого платити.

НІМЕЧЧИНА ВИСИЛАЄ АГЕНТІВ ДО ЕСПАНІЇ.

МАДРИД. — Гаролд Дені, европейський кореспондент „Ню Йорк Таймсу", подає, що Німеччина висилає останніми часами велику масу аґентів до Еспанії, видно побоюючися, що під напором Аліянтів Еспанія може перейти на їх сторону.

КАМПАНІЯ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА В БЕРЕЗНІ.

Щоб Американський Червоний Хрест міг продовжувати свою світову діяльність протягом наступного року, треба, щоб у місяці березні зібрано фонд в сумі $200,000,000. Президент Рузвелт визначив березень Місяцем Червоного Хреста. Впродовж цього місяця ця орґанізація буде збирати фонди для уможливлення своєї воєнної праці.

Розмір Воєнного Фонду Червоного Хреста на 1944 рік встановлено після уважного обрахунку можливих потреб для місцевої, краєвої та інтернаціональної праці Червоного Хреста. З зібраного Фонду, $140,000,000 буде треба на фінансовання краєвої та інтернаціональної діяльности, а решта в сумі $60,000,000 піде на місцеву працю 3,756 відділів Червоного Хреста. Ця праця охоплює всю нормальну діяльність мирного часу, а також і спеціяльні завдання воєнного часу, як фінансовання центрів, де збирається пожертви крови; заготовлення відповідних бандажів; поміч родинам вояків і моряків; утримання місцевих інформаційних відділів, які для місцевих людей є єдиним способом комунікації з рідними та приятелями, що знаходяться в окупованих країнах.

Кампанія збирання фонду в березні цього року є найважнішою в історії Червоного Хреста. Діяльність цеї орґанізації в користь вояків і моряків постійно зростає. Треба утримувати поверх 300 воєнних клюбів, домів відпочинку та розвагових центрів поза морем. Непорушеним має надалі бути доплив дарової крови на боєві фронти. Представники Червоного Хреста надалі мають бути при кожному відділі армії та фльоти, боєвому чи резервовому, при здорових вояках, чи при ранених і хорих. Разом з тим відділи Ч. Хреста все мають бути готовими дати першу поміч громадянам свого району у випадку природних катастроф чи яких інших нещасть.

Червоний Хрест є вашим Червоним Хрестом! Він помагає борцям і цивільному населенню так само, якби помагали ви, якби мали можливість. Праця Червоного Хреста безконечна; праця, яка стає з кожним днем війни все більш і більш важною та потрібною.

Тільки за підтримкою і жертвами всіх американців зможе Червоний Хрест зібрати необхідний для нього на 1944 рік Воєнний Фонд. Кожний з нас повинен його підтримати, щоб причинитися до того, щоби воєнні збігці по тім боці, наші борці чоловіки і жінки та наше цивільне населення мали змогу уникнути бодай деяких злиднів і нещасть, що тепер шаліють по цілому світі.

В АВСТРІЇ ПАНУЄ ДУХ ДЕФИТИЗМУ.

БЕРН, Швайцарія, (ОНА). — Віденське видання націстівської ґазети „Фелькішер Беобахтер" перестерігає віденців, щоб не говорили багато про війну, бо вони так песимістично задивляються на її закінчення, що слухаючи каварняних розмов мається враження, що Німеччина вже війну програла.

„Фелькішер Беобахтер" радить віденцям робити все можливе, щоб війну виграти, бо якби німці її програли, то віденці також будуть на тім терпіти. Ґазета жалується, що населення співчуває чужинецьким робітникам і нотує, що деякі віденці зичуть чужинцям свої пайкові книжочки.

ПОДЯКА ПО НАСПІВАННЮ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ НА РЕКОРДИ

Дня 1. липня 1943 р. я закінчив наспівування на рекорди української хорової пісні, а тим закінчив і свою ролю в тім ділі, що звалось „Рекордування Української Пісні під проводом проф. Ол. Кошиця". Висловлюючи свою щиру подяку всім, хто спряв переведенню цеї культурної справи, вважаю необхідним дать деякі пояснення в звязку з моєю участю в тім ділі.

По трьох роках безнадійної тяганини справа рекордування перейшла в приватні руки й була довершена п. Іваном Марсічем, головою „Сонарт. Рекорд Корпорейшен", на базі передплачених замовлень рекордів. Переводячи цю справу, п. Ів. Марсіч підписав два окремі контракти: один на наспівання пісні зі мною, а другий на виконання замовлень з панами М. Мурашком, С. Корпаном та Т. Каськовим, як членами того Українського Конґресового Комітету, що збирав жертви і замовлення рекордів, та що мали громадські гроші на рекордовання. При утворенню другого контракту (на виконання замовлень) всі гроші в сумі 2,500 долярів, повернуто в замовлення (як база порозуміння з Марсічем), безогляду чи це була передплата рекордів, чи добровільні жертви та датки на поміч рекордуванню. З таким поворотом справи я був позбавлений джерела, звідки малось покривать несподівані видатки, яких не можна було передбачить в контракті, а які були неминучі в такій складній справі, як хорове рекордування та ще й в умовах воєнного часу. Це утворювало трудну ситуацію й несприятливі умови для наспівування, бо вязало мені руки і в способах, і в методі, і в обсягу мого ділання. Врешті всі ті видатки, включно з платнею хорови за два вечорі переспівування невдалих рекордів, повинен був покривать я власними грішми, а перейшли ті видатки пів тисячі долярів (на важніші з них має виправдуючі документи $505). Помочі я не мав жадної, а прийшла вона, звідки я не чекав, — від „Української Федерації Мішіґен". Оказалось, що це єдина орґанізація, що поставилась з належною увагою до культурної справи рекордування пісні, а до мене й моєї праці з сердечною прихильністю. Поінформована моїм секретарем, п. Василем Цимбалістом, про стан річей рекордування, Федерація відновила свій Комітет помочі рекордуванню за три місяці зібрала й без мойого прохання вислала мені чотири сотні і пять долярів на покриття виплачених мною добавочних видатків.

Тож дякуючи всім передплатникам та жертводавцям, правдивим любителям нашої культури і пісні, вибачаюсь перед тими, кого не згадав, не маючи під руками інших документів крім частини часописних звітів. Ті жертви, то є жертви й дяка нашій пісні, що стільки ставала нам в пригоді і в приватнім, і в громадськім життю, і в нашій історії. А серед тих жертв між малими сумами бачимо такі, як стодоляровий дар п. Л. Сорочинського з Олифанту, п. Івана Федана з Арнольд, п. Осипа Стельмаха з Дітройт; або двосотковий дар о. проф. Ів. Королишина з Дітройту; чи 140 долярів дару Уряду й Членства Робітничого Дому в Дітройті. Зокрема дякую „Українській Федерації Мішіґен", її проводови, який очолює п. Ів. Панчук, Комітетови помочі рекордування пісні, зокрема таким особам: п. Ів. Дячук, п-ні Кат. Хомяк, п. Вас. Цімбаліст, а також спеціяльний Комітет на збирання грошей: п. Франк Гузій, голова хору п. Атаманець, п. Роман Мараз, п. Олекс. Стек, п. Юрий Кульчицький, п. Роман Вазик, п. Ів. Форись та пані: Анастазія Королишин, Анна Дячун та Стефанія Цимбаліст, за те, що продовжуючи благородну справу допомоги рекордуванню повернули її в „ратункову" справу тогож рекордування. З ними щиро дякую й всьому українському громадянству Дітройту, що щедро відгукнулось на заклик Комітету, а зокрема п. Осипови Стельмахови, який славно започаткував ту справу стодоляровим даром. Загальною сумою 1,200 долярів вкладеною в справу рекордів, Дітройт зробили половину того, на що спромоглось українське громадянство всеї Америки протягом трьох років.

Не згадуючи добрим словом тих, хто шкодив справі рекордування та загнав був її в темний кут, хочу подякувать тим, хто спряв їй писаним словом, а власне п. Л. Сорочинському, Л. й С. Безручкам, д-рови Маценкови, п. С. Шумейкови та пані Задорожній, а також усім нашим часописам, що їх писання вміщували.

Наприкінці, але не в останнє, хочу щиро подякувати п. Теодозієви Каськовому, голові Рекордового Комітету, та секретареви п. С. Шумейці за поміч і співробітництво на протязі всеї справи рекордування.

Олександер Кошиць.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Домашній фронт — поміч геройським синам.

Під таким кличем скликано перші збори батьків і мамів тих дітей, що вже пішли служити Дядькови Семови. Зійшлись батьки, мами та молоді жінки, котрих мужі теж покликані до служби. Розуміється, що не всі батьки зійшлись. Чи може не чули про клич? Ні, не те, добре чули цей клич. Та подумали: Пощо тратити час?

Нераз уже бувало, що скличеться збори для дуже благородного діла і люди зійдуться. Поговорять між собою, а також і грошеву дачку дадуть. Секретарі запишуть і на тім кінець. Кричи хочби печінки в тобі лопнули, нікого більше не побачиш на зборах. Цим разом помилилися не один батько чи мама, бо на превелике чудо чують, що місячні збори таки відбудуться. Подумав батько і каже до жінки. Піду і я. Так і зробив. Прийшов на збори. Усів, а як почув голос предсідника, що в імени Організації Родичів Американсько - Українських Збройних Сил отвирає наші збори, та щоб встати та віддати пошану нашим героям, теж устав і пошанував.

Забирає голос місто-голова і представляє присутним, що Організація має на меті видати пропамятну книгу, в котрій будуть знимки наших героїв та їхні біографії. Дальше згадує про сироти, яких також поміститься в цій книзі; про бонди, за яку суму українці закупили; скільки на Червоний Хрест, на ЮСО; а також про різдвяні дарунки так синам нашим і сиротам. Тепер таких пакунків вислано за воду завчасу 70, щоби бути запевненим, що начас одержуть, а тут в Америці 500, окрім святочних желань. Тепер нам є велика сатисфакція читати їхні листи. Один з синів пише ось що:

„Дорогі Тато і Мамо! Як я був вдома, нічого не чув про таку Організацію, від якої я одержав пакунок і картку. Признаюсь Вам дорогі Родичі, що вчера я чувся ще малим і боязливим, яким Ви мене все називали, але по одержанню пакунка і желань святочних, я чуюсь великим і сильним і вірю, що скоро вистріляю ворогів та верну чимскорше домів, щоб не дати Вам довго чекати на себе".

Сирота знов пише так:

Я чув себе загубленим і забутим цілим світом. Батька свого малощо памятаю, а маму цілком не памятаю. Одержавши Вашого пакунка і картку, я немовби на світ народився. Я вже чекав часу, коли то котра куля покінчить терпіння. Но тепер я не терплю, я маю родичів, про котрих я досі не знав. Нема і бомби, щоби мене тепер розтріскала, не так куля. Я тепер хочу жити і жити в новім ладі, за котрий ми боремось і в скорі його виборемо й в ньому заживемо.

Таких листів одержано вже около півтора сотні.

Присилають їх хлопці зі всіх закутин світа. Чи не варта попрацювати для такої Організації? Чи не гарно булоб почути зі всіх закутин Америки про такі Організації?

Наша Організація істнує лиш 8 місяців, а грошевого обороту було $2,742.19. На то склались членські вкладки, добровільні жертви і підприємства. Готівка в касі з днем 31. грудня $797.99. Чи не добре булоб мати правдиве число наших дітей, котрі боряться сьогодні за ліпший лад в світі? Тільки Організація родичів може зарадити такий справі. Тому кличемо до вас: Організуйтеся Родичі Американсько-Українських Збройних Сил в гуртки та даймо світови знати, що ми і наші сини нарівні з іншими народами заслугуємо на признання.

Як що потрібно кому інформацій, хай пише на адресу:

American Ukrainian Service Men Parents Association
151 Avenue A., New York, N. Y.

Яків Мірус, секр. фін.
Стефан Чосник, скарбник.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Річні збори.

Дня 31. грудня 1943 відбулись в парохіяльній галі св. Юра в Ню Йорку річні виборчі збори Т-ва „Дністер", 361 відділу У. Н. С. Збори відкрив предсідник Степан Ковальчук, попросивши зібраних членів та членниць, щоби повстали з місць та віддали послідну услугу покійному членови Т-ва, Олександрови Яцишин, що зроблено з жалібною увагою.

По відчитанню протоколу та фінансового звіту стверджено звбоку контрольної комісії, як це зреферував контрольор Дмитро Чорнюк, що за рік 1943 було приходу $33,769.20, надвишка з року 1942 виносила $447.85. Разом було приходу $34,217.05, а розходу $32,385. 29. Остає надвишка на 1944 рік $831.76. — З надвишки вже закуплено Державний Бонд кляси „Г" за 1,000 дол. Т-во „Дністер" закупило вже дотепер Бондів таких на 2,000 долярів, — та задумує вкоротці ще купити за 1,000 долярів, з товариської каси. Вкладок вислано до У. Н. С. $22,893.56.

Тов. Дністер має з кінцем 1943 р. — 1,000 членів. При кінці 1942 року було 900 членів, значить Товариство Дністер збільшилось на сто членів за один рік.

За це приєднання членів до Т-ва як відділу У. Н. С. треба завдячувати нашим довголітним урядникам, фін. секр. Петрови Кучмі та касієрови Іванови Галичинови, котрі виявили себе добрими та вмілими організаторами.

Наступною точкою був вибір предсідника для переправодження виборчих зборів. Зістав вибраний п. Ілія Гузар, а заступником Михайло Гуцалюк.

Предсідник Ілія Гузар, попросив на секретарів п. Миколу Мурашка, та п. Якова Міруса.

Відтак попросив уступаючий уряд до звіту за рік 1943. Кожний урядник Т-ва здавав звіт. Члени вислухавши точно поодиноких урядників, рішили уділити уступаючому урядови повне признання та вотум довіря, що зроблено одноголосно. Наступив вибір уряду Т-ва Дністер на рік 1944. До уряду вибрано: Яків Мірус, предсідник, Мартин Малетич р. секр., Петро Кучма, фін. секр., Іван Галичин, касієр, Микола Левкович, 1. заст. предс., Іван Зборовський, 2-гий заст. предс., а Василь Савіцький заст. касієра.

Микола Пізняк, Дмитро Чорнюк, Стефан Шевців контрольна комісія. Пані Анна Григус, Михайлина Мельник, Олекса Світлик, Олекса Кибюк та Дмитро Помийчук — опікуни хорих. Дмитро Савіцький, Павло Гаврис, та Петро Михайлюк — тростиси.

Василь Бучинський, та Григорій Лібович — хорунжі, а Олекса Олексів бібліотекар.

Статутової Комісії не вибирано, бо рішено, що статут Т-ва є добрий на наступний рік. Його одобрено одноголосно піднесенням рук.

По виборах та уконстантуванню нового уряду наступили привечення. Потім предсідник збори замкнув.

Мартин Малетич, рек. сек.

НАЦІСТИ ВИГУБИЛИ 29,000 ЮГОСЛАВСЬКИХ ВЯЗНІВ.

(ОНА). — До Стокгольму прибув югославський робітник, який втік з німецького полону в Норвегії. Він оповідає, що німці в такий застрашаючий спосіб винищують полонених робітників, що культурній людині тяжко про те все говорити. Наприклад, як нацисти розбили Югославію і зачали там господарити, то в першу чергу вилапали працездатних чоловіків і жінок та переслали їх в Норвегію. В Норвегії німці розділили югославських робітників по різних таборах і заставили їх до каторожної праці. Фізично добре розвинених пігнали будувати воєнні укріплення на морськім прибережу, старших і молодь заставили працювати в копальнях, на полі або в фабриках рибних консерв.

Життя каторжних робітників в Норвегії страшне. Німці стараються систематично підривати здоровля таких робітників і заставляють працювати від дванадцять до чотирнацять годин денно. Пожива така погана, що добрий господар краще свиней годує. Кормлять людей якоюсь зупою, кепсько печеним хлібом і підробленою кавою. Робітники хорують від голоду й перемучення до тої міри, що шпиталь вічно переповнений. Але звичайно бувало так, що хто пішов до таборового шпиталю, то вже відти не вийшов. Його винесли. З 30,000 югославських каторжних робітників в Норвегії, вже тільки вісім сот осталися.

Німецькі шпиталі в концентраційних таборах — це не шпиталі, а трупарні. Там нема ні модерних лікарських приборів, ні ліків. Лікарі, це або старі до нічого вже не здібні дідусі, або молодики, що тільки понюхали медичної науки. І то не старої німецької медичної науки, а нацистської. Добрих, досвідчених лікарів в концентраційних таборах не тримають. А як деколи такий до таборного шпиталю приде, то це знак, що будуть випробовувати якусь нову медицину, чи що кількадесять каторжних робітників, що були в тій час в „шпиталі" — підуть на лоно Авраама. Бо німці звичайно так роблять, що як хто вигадає яку нову медицину, то її передше випробовують на чужинецьких робітниках.

• Точні вислови.

— А тепер ніжки на стіл — сказав один хірург до пацієнта, якому мав ампутувати обі ноги.

— Я того не переживу — кликнув убийник, коли суддя відчитав йому присуд смерти.

— Чого ви „ставитеся"? — запитав суддя свідка, який без візвання ставився на розправу.

У крамниці.

— Чи футро рися тривке?

— Рисеві воно вистачає на ціле життя!

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖАНСТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 11, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 23. січня, по Сл. Божій, в галі церковній на Мейпл Евені. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження; буде справозданнє з приходів і розходів за минулого піт року і вибір уряду. — За уряд: В. Романів, предс.; А. Дида, кас.; П. Щілений, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє що надзвичайні збори відбудуться в неділю, 23. січня, в годині 2. попол., в гали У. Г. Клюбу, 13 Вашингтон ул. Просимо всіх членів явитись, бо будуть обговорені важні справи. Уряд на 1944 рік зістав той самий. — В. Комар, предс.; В. Мандзій, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 23. січня, в годині 2. пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на означений час і заплатити свою належитість. Член, коли захворіє, має повідомити секретаря найдальше до трьох днів. Хто не поступить так, тому не буде виплачена хора запомога. Суспендовані члени хай прийдуть на збори, то будуть приняті наново. Вступайте тепер до У. Н. Союзу, бо вступ вільний. — І. Савчак, І. Мицьо, І. Маркович.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 23. січня, в годині 12. вполудне, зараз по Сл. Божій, в гали церковній, Оклей і Райс ул. Просимо всіх членів і членниць прийти, бо є важні справи. Контр. комісія уасть звіт за 1943 рік. Уряд на 1944 рік є: В. Любас, предс.; М. Шаран, заст.; І. Гергавий, рек. секр.; Г. Дацьків, фін. секр.; М. Попіль, кас.; Й. Коцовський, І. Лобойко і Н. Подвайцятний, контрольори; І. Рібей, Г. Дзявроник, надзр хорих; Т. Джуган, до прапора; Г. Співак, сторож. Місячні збори будуть відбуватися в тій самій сали і в той самий час, що у 1943, то є в 4-ту неділю по першім. На цих зборах буде справа ювилею У. Н. Союзу і фотографії до ювилейної книжки. — За уряд: В. Любас, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — На річних зборах Бр. Сош. св. Духа, від. 237, 9. січня потверджено більшістю голосів старий уряд на 1944 рік: Н. Бронецький, предс.; Т. Крика, кас.; Д. Яворський, секр.; І. Тимань і В. Ябла, контрольори; В. Комар і А. Лебіщак, надз. хорих. М. Куріца, Т. Сорока і Н. Бронецький, предст. до Народ. Дому. Просимо членів звертатись з братськими справами до секретаря: D. Yaworsky, 2423 W. 3rd Street, Chester, Pa.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 23. січня, в годині 1. пополудні, під ч. 847 Норт Френклин ул. Просимо членів прийти на ці збори. Довгуючих членів просимо вирівнати свої вкладки. — С. Чорномаз, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. — Збори Тов. ім. Івана Франка, від. 103, відбудуться в суботу, 22. січня, в годині 7. ввечір, в церковній салі, 1231 Тест Скат ул. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на збори, бо маємо важні справи до полагодження. Уряд Тов. зістав одобрений старий, без жадних змін. Збори будуть відбуватися кожного місяця в суботу по 15-тім. — Г. Дац, предс.; М. Адамчук, кас.; Т. Барсук, секр.

ДО ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ В СТЕЙТІ КОННЕКТИКАТ!

Повідомляємо, що

ОКРУЖНІ ЗБОРИ

всіх відділів У. Н. Союзу зо стейту Коннектикат

:——:——: відбудуться :——:——:

В НЕДІЛЮ, 30. СІЧНЯ (JANUARY 30, 1944)

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ НА ПАРК СТРІТ,
NEW HAVEN, CONN.

Збори зачнуться точно в год. 2. пополудні.

Усі відділи повинні обовязково прислати своїх представників на ці збори. На зборах буде обговорена справа 50-літнього ювилею У. Н. Союзу. Цю справу представить член чоловного екзекутивного комітету У. Н. Союзу, який приїде на збори. Також у справах організаційних буде промовляти організатор У. Н. Союзу **А. Маланчук.**

Окружний Комітет Відділів У. Н. Союзу.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

У Відділі 28. У. Н. Союзу помер нагло член

СЕМЕН МАКСИМЧУК.

Він був принятий в члени нашого відділу всього кілька місяців тому, а на 1. січня вдарив його автомобіль, і від цього удару він помер у шпиталі 3. січня. Покійний прожив 52 роки, а полишив жінку й 6 дітей, з яких трьох синів, а саме: Мирослав, Володимир, Богдан, і донька Надя є при війську. Син Володимир знаходиться в японськім полоні.

В. Й. П.! **Н. Бабяк**, секр.

Дня 12. січня 1944 р. померла в 50 році життя

КСЕНЯ МУЦ,

довголітна члениця Бр. св. Петра й Павла, від. 383 У. Н. Союзу в Бріджпорт, Па.

Покійна походила зо села Остапіє, повіт Скалат, Галичина. Полишила в смутку мужа Йосифа, сина Михайла, котрий служить у війську, і сина Мирона.

Похорон відбувся в суботу, 15. січня з дому жалоби до церкви св. Петра і Павла, а відтак на цвинтар св. Августина. — В. Й. П.!

Й. Грудзінський.

НАЙДУТЬ ПОСАДУ

УКР. Греко-Католицька Парохія пошукує **ДЯКО-ВЧИТЕЛЯ,** котрий міг би провадити хор, учити представлення і провадити парохіяльну школу. Платня згідно з умовою. Хтоб з дяко-вчителів хотів обняти цю посаду, прошу зголоситися до:

N. S. c|o SVOBODA,
Box 346, Jersey City, N. J.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Прохаємо читачів „Свободи", що змінюють свою адресу, виповнити оцей бляңкет, подаючи доконче старуй нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи". **10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевої плити.**

Імя й призвище .... Ч. від. ....

Стара адреса ....

Нова адреса ....

НА ДОРОЗІ ДО РИМУ.—Пять хрестів, один тісно попри другого, стоїть при дорозі, що веде до Риму, а в кожному з них похований націстичний вояк. Два американські вояки оглядають ці гроби.

ТАРЗАН, ч. 905. Рухома фортеця.

Як Тарзан вернувся, дорога була вже протерта до самого краю ліса.

Під його командою слони підсунули повз під самий націстичний табор.

Тепер він зробив невеличкий огонь і забрав його до середини повзу.

Потім закликав вибраних вояків, а потім видав слонам гострий приказ